

*Domov pro seniory a Domov se zvláštním režimem
Moravská Třebová*

JITŘENKA

Říjen 2024

V MĚSÍCI ŘÍJEN SLAVÍ

NAROZENINY

- ❖ 3. 10. – Radoňská Zdenka, Staříková Marie
- ❖ 4. 10. – Poláček Štěpán
- ❖ 5. 10. – Konečný František, Krejzková Helena
- ❖ 6. 10. – Zatloukalová Alžběta
- ❖ 7. 10. – Havlíková Anna
- ❖ 9. 10. – Sekvardová Helena
- ❖ 10. 10. – Hýblová Vlasta
- ❖ 12. 10. – Tillová Marie
- ❖ 18. 10. – Břeňová Miluška
- ❖ 24. 10. – Čermáková Libuše
- ❖ 28. 10. – Křivková Vlasta

SVÁTKY

- ❖ 3. 10. – **BOHUMIL** – Horký, Šejnoha
- ❖ 4. 10. – **FRANTIŠEK** – Bušina, Dorazil, Konečný, Svojanovský
- ❖ 5. 10. – **ELIŠKA** – Mazánková
- ❖ 8. 10. – **VĚRA** – Čermušáková, Smolíkova, Stačková, Dosedělová (DZR), Mrvová (DZR)
- ❖ 17. 10. – **HEDVIKA** – Reissausová

PŘEJEME VŠE NEJLEPŠÍ

V MĚSÍCI ZÁŘÍ ZEMŘELI

- ❖ GERIŠ Lubomír
- ❖ PETRŽELOVÁ Emilie (DZR)

DO DOMOVA PRO SENIORY A DOMOVA SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM NASTOUPILI

❖ SVOJANOVSKÝ František	z	Biskupic
❖ GERIŠOVÁ Marie	z	Jevíčka
❖ KIŠACOVÁ Anna	z	Javorníku
❖ KŘIVKOVÁ Vlasta	z	Moravské Třebové
❖ REISSAUSOVÁ Hedvička (DZR)	z	Moravské Třebové
❖ MACHÁČKOVÁ Emilie (DZR)	z	Městečka Trnávky

ZÁPIS ZE SPOLEČNÉHO SETKÁNÍ OBYVATEL K CHODU DOMOVA A STRAVĚ

- **Kdy:** 26. 9. 2024
- **Kde:** Společenská místnost A3
- **Přítomní klienti:** 31
- **Přítomný personál** - Mgr. Milan Janoušek – ředitel organizace, Bc. Romana Holasová – zástupce ředitele, vedoucí sociálního úseku, sociální pracovnice, Ilona Bednárová – vedoucí stravování, Dagmar Pospíšilová, Petra Koutná – volnočasové aktivizační pracovnice.
- **Zápis:**

Na začátku p. Holasová a p. Bednárová všechny mile přivítaly.

Slovo si vzala p. Bednárová a klienty informovala, že ve stravovacím sektoru se podařilo dobře hospodařit a tudíž bude možné zajistit klientům jako v předešlých letech balíčky na Mikuláše i na Vánoce. Na výběr bude i hlavní chod štedrovečerní večeře. V plánu je i svatomartinská specialita.

P. Bednárová upozornila klienty, že v zimních měsících bude možná problém s máslem, jehož cena velmi stoupá. Pokud k tomu skutečně dojde, má i jiné řešení.

Poté se klientů zeptala, jak jsou spokojeni se stravou a mají-li nějaké připomínky.

Následně přečetla jídelníček na měsíc říjen a zeptala se klientů, na co by měli chuť a co by si přáli zařadit do jídelníčku:

- více zelí a kapusty, špenát, polévky k večeři, k večeři čokol. pudink, cikánské řízečky, bramborový salát.....

Přečetla poznámky a pochvaly z připomínkových sešitů.

Slovo si vzal p. ředitel, klienty přivítal a informoval je o novinkách, týkajících se domova pro seniory. Sdělil klientům, že změny v úhradách se do konce roku neplánují. Bude probíhat dovybavování budov novým nábytkem, který nahradí dosluhující starý nábytek. Upozornil klienty na to, že z důvodu opravy střechy na budově D bude v druhé polovině měsíce října uzavřen chodník z vnější strany budovy.

Poté si slovo vzala p. Holasová. Informovala klienty o konání druhého kola senátních voleb a o skutečnostech s volbami souvisejícími.

Na závěr ještě klientův sdělila, jaké společenské akce se budou na podzim v domově konat. Přijede za námi dvakrát zpěvačka Alishi a přijdou na besedu odborníci na trestnou činnost takzvaných „šmejdu“ s informacemi, na co si dát pozor, čeho se vyvarovat a čemu se vyhýbat.

Následně se všichni rozloučili a popřáli hezký zbytek dne.

ŘÍJEN

Naši předkové dodržovali tradice a zvyky v průběhu celého roku a ani měsíc říjen nebyl výjimkou. Čím byl pro ně tento měsíc výjimečný a jakým způsobem jej prožívali? Říjen pro ně znamenal předěl mezi venkovními pracemi a dobou klidu, kdy se začali uchylovat do svých příbytků a čekat na jaro.

Původ slova říjen je odvozen od slovesa řvát

Věděli jste, že desátý měsíc kalendářního roku byl původně v římském kalendáři osmým měsícem? Právě proto má ve většině evropských jazyků název October. V češtině se však nazývá říjen, neboť jej naši předkové označili za měsíc říje neboli zvířecího páření. Původ slova říjen je odvozen konkrétně od slovesa řvátí, staročesky řúti.

Říjnové tradice a zvyky našich předků

Pro naše předky v říjnu vrcholila doba sklizně. Stejně jako v září pokračovala tradice hodů a posvícení, kdy se vařily a podávaly pokrmy připravené ze sklizených plodů. Lidé rovněž pekli koláče a na podzim jedli tradičně více masa, a to zejména drůbeže a zvěřiny. Součástí jejich jídelníčku byly i vývary a hutné polévky vařené z vypěstovaných plodin.

Co naši předkové nesměli v říjnu rozhodně opomenout? Chystali si zásoby na zimu, například nakládali zelí, sušili ovoce, vařili povidla, nakládali ovoce na pozdější pálení, uschovávali brambory do sklepa nebo si připravovali dřevo, aby měli v zimě čím topit. Jelikož v říjnu nastávala chladnější polovina roku, začali se pomalu uchylovat do tepla svých příbytků.

Svatý Havel 16. října představoval předěl mezi venkovními pracemi a dobou klidu

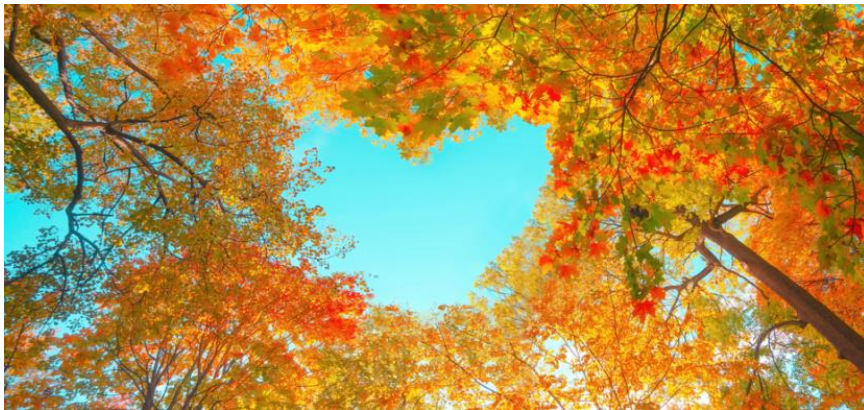
Pro naše předky byl velmi důležitý zejména 16. říjen, kdy má svátek svatý Havel. Tento den tvořil rozhraní mezi pracemi venkovními a domácími. Hospodáři, sadaři či rolníci se tak snažili, aby do svatého Havla dokončili všechny své venkovní práce. Bylo pro ně nezbytné, aby do tohoto svátku sklidili hlavně ovoce, brambory a zelí. O této skutečnosti mluví ostatně i následující lidové pranostiky:

- *Na Havla svatého poslední jablko do pytle svého.*
- *Na svatého Havla má být všechno ovoce v komoře.*
- *Když se do svatého Havla nesklidí zelí, je neuvařlivé.*
- *Svatý Havel do zelí zajel.*

Lidové pranostiky na říjen se vztahují zvláště k počasí

Také k samotnému měsíci říjnu se váže spousta lidových pranostik, kterými se řídili naši předci. Tyto pranostiky se vztahují zejména k počasí, ale také k úrodě. S ohledem na pranostiky na říjen se naši předkové snažili určit, jaká bude nadcházející zima. O které pranostiky jde konkrétně?

- Spadne-li v říjnu listí, bude mokrá zima.*
- Studený říjen - zelený leden.*
- Teplý říjen - studený únor.*
- Září víno vaří, říjen mačká hrozen.*
- V říjnu hodně žaludů a bukvic oznamuje zimy víc.*

28. říjen

DEN VZNIKU SAMOSTATNÉHO ČESKOSLOVENSKEHO STÁTU

Jak se slavil 28. říjen? „Za první republiky byly oslavy mohutné a zároveň povinné,“ popisuje historička.

Dnes si připomínáme výročí vzniku samostatného Československa. Oslavy 28. října měly v průběhu historie našeho státu různé podoby v závislosti na střídání politických režimů. Historici z nich vyčtou cenné informace o tehdejší společnosti. Jak se k svátku stavěly národnostní menšiny? „V roce 1928 například Maďaři říkali, že je to jejich den smutku,“ popisuje v rozhovoru Dagmar Hájková.

28. říjen a jeho oslavy sloužily jako výkladní skříň republiky, jako předvedení schopnosti státu. Byly skutečně mohutné, hlavně ve velkých městech v českých zemích nebo tam, kde byli na Slovensku nebo v Podkarpatské Rusi čeští úředníci, armáda a podobně. Byly zapojeny školy, mělo to výrazný pedagogický rozměr, zapojila se armáda, byla to demonstrace síly, úspěchu a vítězství ve válce.

Po přijetí zákona v roce 1925 se musely ozdobit všechny úřední budovy vlajkami, potom se také kontrolovala účast.

Co by nás překvapilo kromě mohutnosti a zapojení občanů – byla jistá míra vymahatelnosti. Po přijetí zákona v roce 1925 se musely ozdobit všechny úřední budovy vlajkami, lidé se museli účastnit některých oslav, potom se také kontrolovala účast a vycházely příručky, jak správně oslavit 28. říjen.

Všichni obyvatelé nesouhlasili s tím, že se ocitli v československé republice. Především Němci, Maďaři, ale i Poláci. Svátek 28. říjen měl propojit všechny občany státu a dát jim jakousi československou identitu, ale to nefungovalo. Mnohdy ho bojkotovali, řekněme až do roku 1925, kdy už se museli některých věcí účastnit. Zároveň svátek sloužil jako vyjádření vztahu k republice. V roce 1928 například Maďaři říkali, že je to jejich den smutku. Slováci by také mnohdy raději slavili 30. říjen, kdy se Martinskou dohodou přihlásili k Československu.

Slavil se tento svátek veřejně i v období protektorátu a za druhé světové války?

V roce 1939 byl zakázán, takže se slavil velmi utajeně. Zpočátku to bylo demonstrací na ulicích tím způsobem, že lidé nosili černé stužky. Připomněla bych rok 1939, kdy došlo k velkému krveprolití právě 28. října. Jinak se svátek slavil především v zahraničí v exilových nebo krajan-
janských kruzích.

Jaké místo mezi svátky měl tento den po roce 1948?

Pro tento svátek to nebyl takový zlom, i když dostal jiný obsah. Začínal se slavit tak, že je to svátek znárodnění, posléze se tomu zakladatelskému dni dával i jiný význam, který se odvozoval z toho, že Československo vzniklo na základě Velké říjnové socialistické revoluce. Svátek jako státní byl zrušen v roce 1951, kdy se jediným státním svátkem stal 9. květen osvobození Československa Rudou armádou. Posléze, i když to byl památný den a nemuselo se jít do práce, byl v 70. letech byl zrušen až tak, že to nebyl volný den.

To, co se děje v Čechách, se na Slovensku dozvěděli s velkým zpožděním, protože se tam tisk cenzuroval přes Budapešť

Jak se stalo, že vznik republiky slavíme právě 28. října? V úvahu připadalo víc možných dnů. Je to tak?

Ano, 28. říjen byl přijatý jako státní svátek už v roce 1919. Bylo to na základě přirozeného kolektivního, silného prožitku uplynulého roku, kdy se v Praze a českých zemích velmi spontánně slavil zánik Rakouské monarchie. Tento silný prožitek nebyl takový na Slovensku, kde se více připomínal 30. říjen. To, co se děje v Čechách, se na Slovensku dozvěděli s velkým zpožděním, protože se tam tisk cenzuroval přes Budapešť. I když přicházely v úvahu další data, 28. říjen byl v českých myslích celkem nezpochybnitelný. V tomto duchu o tom psal tenkrát už i Peroutka.

Změna času 2024

Změna času 2024

Zimní čas letos nastane v neděli **27. října**. Hodiny se ve **03:00** posunou **zpět na 02:00**, noc ze soboty na neděli tak bude o hodinu delší. Zimní čas bude platit následujících pět měsíců, tedy do poslední březnové neděle (30. březen 2025).

Proč máme letní a zimní čas

Standardní středoevropský čas (SEČ) je ten, pro který se mylně vžilo označení zimní. Důvodem pro zavedení letního času bylo prodloužení dne pro běžné denní lidské aktivity, aby se nemuselo svítit umělým světlem a ušetřila se tak energie. To ale vychází ze sto let starých předpokladů. Současní energetici tvrdí, že změna času nemá na spotřebu elektrické energie prakticky žádný vliv.

Letní čas má pozitivní vliv na psychiku i biologický rytmus člověka, ale samotný posun času se projevuje negativně. Statistiky dokazují, že krátce po změně času vždy přibývá dopravních nehod.

Střídání času v dalších zemích

Podle pravidel EU přechod nastává ve všech časových pásmech současně, tedy poslední neděli v březnu nebo říjnu. V USA a Kanadě letní čas začíná druhou neděli v březnu, zimní čas první neděli v listopadu. Některé části Kanady ale letní čas vůbec nepoužívají.

Letní čas je záležitostí zemí mírného pásu. V tropickém pásu se délka dne v létě od délky zimního dne neliší natolik, aby mělo střídání času smysl.

Státy na jižní polokouli mají léto v době, kdy je na severní polokouli zima, tudíž i letní čas tam oproti severní polokouli platí v opačné části roku.

Historie střídání času

Letní čas byl poprvé zaveden za první světové války v roce 1916, a to hned v řadě evropských zemí, například v Německu, Rakousko-Uhersku a Velké Británii. Po několika pokusech a verzích se pak střídání času ustálilo v různých zemích až v průběhu let. Každoroční letní čas byl v Československu zaveden v roce 1979.

Zrušení střídání času?

Podle dřívějších plánů se měl čas ve státech Evropské unie v roce 2021 měnit naposledy. Kvůli koronavirové pandemii i tomu, že se členské státy nedokázaly dohodnout na tom, který čas bude platit trvale, se ale tato otázka odsunula na neurčito.

V září 2021 česká vláda schválila nařízení, podle kterého se bude v ČR letní a zimní čas nadále střídát i v dalších pěti letech.

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

odd. A

V měsíci září nás opět přišla navštívit fenka Máša, která u nás provádí tzv. Canisterapii. Tentokrát jsme se věnovali oddělení A3 a Máša klientům vykouzlila úsměv na tváři.

Dále jsme skládali ubrousky pro celou budovu A. Různě jsme se setkávali, hráli naše oblíbené Bingo. Procvičovali jsme paměť na skupinovém cvičení a to hrou s balónem. PVA klientům hodili míč, měli dopředu určené písmeno, klient na dané písmeno vymyslel jméno, zvíře, rostlinu nebo věc. Po vymyšlení slova klient hodil míč zpět. Byla to veliká zábava a všichni se bavili.

Společné pečení buchet k posezení a popovídání. Dále jsme s klienty tvořili kostelíček z keramické hmoty, který máme vystavený na společné chodbě.

Krásné podzimní dny přeje Petra a Pavla.

Zapsala: Petra Koutná, PVA odd. A

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY

odd. D

V měsíci září jsme si užívali pěkného babího léta, přesto jsme již nezaháleli a začali s přípravami na podzim výrobou podzimních dekorací. Uvařili jsme si výborný jablečný dort s piškoty, skládali jsme ubrousky, hráli Bingo, cvičili s p. Evou a měli jsme i první poetické čtení po prázdninách.

Navštívila nás i fenka Máša se svojí cvičitelkou v rámci Canisterapie.

Měsíc utekl jako voda a my se už těšíme, co nám přinese měsíc říjen.

Zapsala: Dagmar Pospíšilová, PVA odd. D

VOLNOČASOVÉ AKTIVITY DOMOV SE ZVLÁŠTNÍM REŽIMEM

Pro zachování a udržení soběstačnosti pravidelně ve spolupráci s rehabilitační sestrou s klienty procvičujeme kondiční chůzi a stimulujeme ruce i nohy promazáváním.

Dle týdenního harmonogramu pravidelně společně s klientkami pečeme a cvičíme. Cvičení doplňujeme hraním na hudební nástroje a zpíváním.

Velmi často cvičíme paměť, a to kvízy různých stupňů obtížnosti.

Rádi hrajeme společenské hry jako Člověče, nezlob se, pexeso, puzzle apod.

Každé úterní odpoledne nás navštěvuje paní Mazurová, knihovnice z Městské knihovny Ladislava z Boskovic, která nám předčítá z různých knih dle přání klientek.

Zapsala: Jana Kranichová a tým DZR